

ת"פ 59557/12/18 - מדינת ישראל נגד חיים מטרני

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 59557-12-18 מדינת ישראל נ' מטרני

בפני בעניין: כבוד השופטת ג'ויה סקפה שפירא
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

חיים מטרני

הנאשם

ב"כ המאשימה: עו"ד שירה גרין

ב"כ הנאשם: עו"ד יצחק בם

גזר דין

כללי

1. הנאשם הורשע, על פי הודאתו בעובדות כתב האישום, בעבירות גניבה, זיוף ושימוש במסמך מזויף.

הנאשם היה בן זוגה של המתלוננת במשך כשמונה שנים ולהם ילדה משותפת. בסוף שנת 2015 נטל הנאשם מביתם המשותף, ללא הסכמת המתלוננת, שני פנקסי המחאות של המתלוננת. במהלך החודשים דצמבר 2015 עד יולי 2016 זייף הנאשם 26 המחאות מתוך הפנקסים שגנב, כתב עליהן את הסכומים ושמות המוטבים וחתם את שמה של המתלוננת. באמצעות ההמחאות שזייף שילם הנאשם תשלומים שונים, העביר כספים לאחרים ומשך כספים עבור עצמו. הסכום הכולל של ההמחאות שזייף הנאשם הוא 139,688 ₪.

לאחר שהמתלוננת גילתה את דבר מעשיו של הנאשם, היא ניסתה לבטל את ההמחאות, אך הדבר לא עלה בידה. כתוצאה מכך אף ננקטו נגדה הליכי הוצאה לפועל.

2. תסקיר שירות מבחן מיום 10.12.19 מלמד כי הנאשם בן 53, רווק ואב לילדה, עובד חלקית בדפוס. אמו נפטרה והוא אינו בקשר עם אביו. הנאשם סיים לימודי הנדסאות ושירת בצה"ל שירות מלא בחובה ובקבע. לאחר שחרורו עבד במשך שנים ארוכות במפעל והשקיע בכך את כל מרצו, גם על חשבון חייו האישיים. בשל המחיר האישי הכבד ששילם על כך ובשל חוסר שביעות רצונו מהשכר עזב הנאשם את העבודה, החל להשקיע בזוגיות ואז הכיר את המתלוננת. הנאשם חווה משבר נפשי בשל מחלה בה לקה ובשל פטירת אמו, אך הצליח להתגבר עליו. בהמשך הקים עסק עצמאי, ובשל הקושי לגייס לקוחות, נטל הלוואות בשוק האפור ונקלע לחובות שבהם לא עמד. על רקע זה בוצעו העבירות. בשנת 2016 נסגר העסק של הנאשם והוא החל לעבוד באופן לא סדיר במקום אחר.

המערכת הזוגית עם המתלוננת הייתה יציבה והם גידלו במשך שמונה שנים את בתם המשותפת ואת ילדיה של המתלוננת מנישואין קודמים. הנאשם והמתלוננת נפרדו על רקע ביצוע העבירות, אך לדבריו, עד היום הוא ממשיך לעזור לה, מתוך רצון לפצות אותה על מעשיו.

לנאשם אין עבר פלילי ובפני שירות המבחן הוא לקח אחריות מלאה על העבירות, שבוצעו מתוך מצוקה כלכלית, ועל רקע תחושה של העדר תמיכה משפחתית. הוא מכיר בבעייתיות שבמעשיו ובפגיעה במתלוננת וחש כלפיה אמפתיה.

שירות המבחן התרשם כי לאורך השנים תפקד הנאשם באופן תקין, וכי בבסיסו הוא בעל ערכים תקינים ועמדות חברתיות חיוביות. הוא נמצא בהליכי פשיטת רגל, אך מבטא רצון להסדרת התנהלותו הכלכלית ופועל כיום בצורה יותר אקטיבית לשם כך. הנאשם הוא בעל יכולת ליצירת קשר ומסוגל להיעזר בשיח טיפולי. עם זאת הוא מתמודד עם תחושת בדידות ודימוי עצמי נמוך מאז ילדותו, ולמרות שעושה מאמצים לתפקוד תקין, מוצא לעיתים פתרונות שעוקפים את הבעיה ולא מתמודדים עמה, זאת מתוך קושי לחוות כישלון ומתוך צורך לפצות את עצמו.

שירות המבחן המליץ על שילובו של הנאשם בטיפול ייעודי בתחום עבירות המרמה, ולפיכך הומלץ לגזור עליו מאסר בעבודות שירות לצד צו מבחן למשך שנה ומאסר על תנאי.

3. בהסכמת המאשימה, שניתנה, לדבריה, מתוך רצון לחסוך בזמן, התבקשה לאחר הכרעת הדין חוות דעת של הממונה על עבודות השירות בעניינו של הנאשם. חוות דעת הממונה על עבודות השירות מיום 9.12.19 מלמדת כי הנאשם כשיר לרצות עונש זה.

4. המתלוננת הגישה הצהרת נפגעת עבירה, במסגרתה פירטה כי בעקבות העבירות נדרשה לשלם 100,000 ₪ לבנק, ליטול הלוואה על סך 80,000 ₪ מבנק אחר, לשלם 10,000 ₪ לייצוג משפטי מול הבנק, נאלצה להתמודד עם המחאות בשווי 90,000 ₪ שהוגשו להוצאה לפועל, ונאלצה לשכור לשם כך ייצוג משפטי בסכום של 7,000 ₪ ולשלם ערבון בסך 2,700 ₪ לצורך ביטול צו עיכוב יציאה מן הארץ שהוצא נגדה במסגרת הליכי ההוצאה לפועל. עוד ציינה המתלוננת הוצאות ונזקים נוספים שנגרמו לה, כגון הפסד בשל אי מכירת דירה והוצאות ייצוג משפטי בהליך גירושין, וציינה כי נגרמו לה גם נזקים נפשיים עצומים עקב המעשים וגירושי הבזק שבאו בעקבותיהם, בשל הצורך למכור במהירות בית שבנתה יחד עם הנאשם, הקושי להתמודד עם ההליכים המשפטיים שננקטו נגדה על לא עוול בכפה ועם גובים של השוק האפור, שהגיעו לביתה באישון לילה והטרידו אותה בטלפון ובדואר. המתלוננת תיארה כי מאדם אמיד ומכובד, נטול כל חובות, הפכה לאדם שנפסל מלהיות לקוח בבנק, הדבר גרם לה לבושה רבה ולפחד, רכבה עוקל, הוצא נגדה צו עיכוב יציאה מן הארץ ושמה הוכתם לעד. המתלוננת ציינה כי מעולם לא קיבלה מזונות מהנאשם וכי כל צרכיה של בתם המשותפת ממומנים על ידה.

5. המאשימה ביקשה לקבוע מתחם עונש הולם שבין שישה לחמישה - עשר חודשי מאסר בפועל, ולגזור על הנאשם עונש של מספר חודשי מאסר בפועל הנמצא בחלק העליון של השליש התחתון של המתחם וכן מאסר על תנאי ופיצוי למתלוננת. ב"כ המאשימה הדגישה את חומרת מעשיו של הנאשם, את הערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה מהם, את הנזקים שנגרמו למתלוננת וביקשה כי ינתן ביטוי לריבוי מעשי העבירה, הגם שמדובר באירוע אחד.

6. ב"כ הנאשם ביקש לקבוע בעניינו של הנאשם מתחם עונש הולם שבין מספר חודשי מאסר בעבודות שירות לשנים - עשר חודשי מאסר בפועל, ביקש לאמץ את המלצת שירות המבחן ולגזור על הנאשם עונש המצוי בתחתית המתחם, ואף לחרוג ממנו מעט לקולא לנוכח סיכויי השיקום. ב"כ הנאשם הדגיש את נטילת האחריות של הנאשם על המעשים עוד משלב חקירתו במשטרה, ביקש להתחשב במצבו הנפשי של הנאשם בעברו הנקי ובחלוף הזמן מאז הגשת התלונה ועד להגשת כתב האישום.

7. מטעם ההגנה הוגש סיכום אשפוז פסיכיאטרי של הנאשם מחודש דצמבר 2015, בו תוארה, מפיו של הנאשם, הסתבכותו הכלכלית עם השוק האפור, שהובילה לכך שהמתלוננת ביקשה ממנו לעזוב את הבית, בשל החשש לילדיה. בעקבות אלה לקה הנאשם במצב רוח דיכאוני ובמחשבות אובדניות, ואושפז בהסכמתו. במהלך אשפוז קצר, שכלל טיפול תרופתי, מצבו השתפר והוא שוחרר על פי בקשתו. הנאשם נחקר על אשפוזו על ידי המאשימה, השיב כי חוקר המשטרה ייעץ לו לפנות לאשפוז פסיכיאטרי, אך שלל את הטענה כי הוא ביקש להתאשפז על מנת להתחמק ממעצר.

8. מטעם ההגנה הוגשו גם הודעותיהם במשטרה של הנאשם ושל המתלוננת, מהם עולה כי כבר בעת מסירת ההודעה במשטרה הנאשם הודה שגנב מהמתלוננת המחאות, אך טען כי לקח שמונה עד עשר המחאות בלבד, בסכום של כ- 8,000 ₪.

המתלוננת, שמסרה הודעה באותו היום, הגישה תלונה על גניבה וזיוף המחאותיה, והעלתה חשד שהנאשם הוא שעשה זאת, בשל החובות שחב לשוק האפור.

9. הנאשם העיד במסגרת פרשת העונש ותיאר כי באופן מעשי הוא מקיים משמורת משותפת עם המתלוננת על בתם, אשר מבלה בביתו לעיתים קרובות, אף מעבר למה שנקבע בהסדרי הראייה, כי הוא משלם על הצהרון שבו שוהה הילדה ושילם על מכשיר השמיעה שנזקקה לו. עוד טען הנאשם בעדותו כי הוא יזם את התלונה למשטרה ושלל כי הייתה זו מנהלת הבנק, כפי שטענה ב"כ המאשימה.

10. הנאשם אף הגיש מכתב ובו כתב כי לאורך כל השנים היה דוגמה ליושרה, אמינות והגינות, טען כי אנשים שעשה עמם עסקים סמכו עליו והוא אף נהג לסייע לאחרים על חשבון צרכיו האישיים שלעיתים נפגעו כתוצאה מכך. לדבריו, כשהכיר את המתלוננת חלה במחלה קשה שכמעט קיפדה את חייו, וההיכרות עמה ולידת בתם המשותפת היו ראשיתה של תקופה טובה בחייו, שבה הוא שימש גם דמות אב לילדיה של המתלוננת מנישואין קודמים. הנאשם הביע צער על פתיחת העסק ותיאר כי השנים הראשונות של העסק היו קשות והוא נזקק כל העת לאשראי, שאותו קיבל מבנקים וגם מהלוואות מהמתלוננת עצמה. הוא הסתבך גם בעקבות הלוואות בשוק האפור והוא ומשפחתו ספגו איומים משמעותיים בשל כך. על רקע זה, כשהרגיש שכלו כל הקיצין, ביצע את העבירות. לדבריו, הוא חשב שהמתלוננת שהייתה אישה אמידה, לא תשים לב, שכן הוא בעצמו גם ניהל את חשבונותיה. כשפשט רגל באופן סופי הוא חווה טראומה נפשית, הוא והמתלוננת נפרדו, דבר ביצוע העבירות התגלה והוא לקח את המתלוננת מיוזמתו להגיש תלונה במשטרה. לדבריו, הוא חש תחושת אשמה גדולה וניסה לפצות את המתלוננת בדרך של עזרה עם הילדים ובניהול הבית. הנאשם טען כי אחותו ואחותה של המתלוננת שילמו לבנקים כדי לחלץ את המתלוננת מהצרה וכי גם הוא סייע מעט. עוד הוסיף הנאשם כי כשנפרדו מצבו הנפשי היה כה קשה עד כי הסכים לחתום על

כל מה שהמתלוננת ביקשה. הנאשם טען כי שילם על חלק מההמחאות הגנובות וכן שילם למתלוננת בתשלומים את הסכום שנדרש לצורך ביטול צו עיכוב יציאה מהארץ.

בדברו האחרון בבית המשפט אמר הנאשם כי הוא מצטער על מה שעשה, כי רוצה לשקם את עצמו ולהמשיך הלאה.

מתחם העונש ההולם

11. הערכים המוגנים באמצעות העבירות שביצע הנאשם הם שמירה על קניינו של אדם והגנה על מעמדן של המחאות כאמצעי תשלום בטוח ואמין. העובדה שקורבן העבירה הייתה בת זוגו של הנאשם היה בה כדי לפגוע גם במערכת היחסים המשפחתית, באמון המוחלט שאמור לשרור בי בני זוג ובתחושת הביטחון האישי בתוך התא המשפחתי.

12. הנאשם ביצע את העבירות לאורך תקופה ארוכה בת שמונה חודשים, על רקע קשיים כלכליים אליהם נקלע, והן הצריכו מידה של תכנון ותחכום. העבירות התאפשרו לנוכח הגישה שהיתה לנאשם למסמכיה האישיים של המתלוננת, בהיותם בני זוג, ועל רקע הגישה שניתנה לו על ידי המתלוננת לחשבונות הבנק שלה, על מנת שיוכל לסייע לה בניהול ענייניה הכספיים.

13. סכומי הכסף שקיבל הנאשם במרמה באמצעות ההמחאות המזויפות הם גבוהים מאד, כ- 140,000 ₪, שמתוכם החזיר הנאשם חלק זעום בלבד, של כ- 3,600 ₪. אין מקום לשקול את טענת המאשימה כי הנאשם פיזר, או ייתכן שפיזר המחאות נוספות שלא הוגשו לפירעון מעבר לאלה שמצוינות בכתב האישום, שכן טענה זו חורגת מהמסגרת העובדתית המוסכמת שבין הצדדים, כפי שבאה לביטוי בעובדות כתב האישום המתוקן.

14. הנזקים שנגרמו למתלוננת בעקבות העבירות הם קשים. מעבר לפגיעה הכלכלית, היה במעשיו של הנאשם כדי לפגוע גם בשמה הטוב, בשלוות חייה ולמוטט את יכולתה לתת אמון בבן זוג. המתלוננת הושפלה והפכה לאדם הנרדף על ידי נושים.

15. מובן כי במסגרת גזר הדין יש מקום לפסוק פיצוי לנפגעת העבירה, גם בשל הנזקים הממוניים שנגרמו לה וגם בשל עוגמת הנפש, הבושה, הצער והאימה שהיו מנת חלקה בעקבות ביצוע העבירות וגילויין. עם זאת, מובן כי במסגרת גזר הדין לא ניתן לשקול ולקבוע פיצוי על נזקים והוצאות עקיפים שאליהם התייחסה בהצהרת נפגעת העבירה, כגון הוצאות הייצוג בהליך הגירושין או מס השבח שנאלצה לשלם בעקבות מכירת הבית. גם אם אלה קשורים באופן עקיף למעשיו של הנאשם, הם אינם נכללים בתוך המסגרת העובדתית שהוסכמה על הצדדים.

16. לאחר גילוי העבירות הנאשם אושפז למשך ימים ספורים בשל מצב רוח דכאוני. מתוך סיכום האשפוז ניתן ללמוד כי אין מדובר במצב נפשי המקים קרבה לסייג לאחריות פלילית, ומצבו הנפשי של הנאשם אינו מהווה שיקול לקולא בקביעת מתחם העונש ההולם, מה גם שתיאור המצב הנפשי המדורדר מתייחס למועד גילוי העבירות ולא למועד ביצוען.

17. עיון בפסיקה מלמד כי במקרים דומים נגזרו עונשים שכללו רכיב מהותי של מאסר בפועל. ראו למשל רע"פ 2224/11 **חזיזה נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו 22.3.11); ת"פ (נת') 32880-11-11 **מדינת ישראל נ' מסיקה** (פורסם בנבו 25.11.12) ופסק הדין בערעור עליו, עפ"ג (מרכז) 12105-01-13 **מסיקה נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו 10.3.13); ע"פ (ת"א) 40196-12-13 **וואשדי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו 23.1.14) והחלטת בית המשפט העליון בבקשת רשות הערעור עליו ברע"פ 2374/14 **וואשדי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו 25.2.15); עפ"ג (חי') 42389-02-17 **שחאדה נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו 6.4.17)

בע"פ (מרכז) 6785-04-10 **קצירי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו 2.6.10) אמנם נדון אדם שזייף המחאות של בת זוגו, והשתמש בהן לעונש של ארבעה חודשי מאסר בעבודות שירות, ואולם באותו מקרה נפגעת העבירה לא הייתה בת הזוג, אלא בעל חוב של הנאשם, שלו נמסרו ההמחאות בניסיון לדחות את מועד פירעון החוב, ובהתאם, השלכות ביצוע העבירות ונזקיהן היו שונים.

18. לנוכח האמור לעיל, בשים לב לריבוי המעשים, משך הזמן שלאורכו בוצעו והנזק שנגרם, והגם שאני סבורה כי מתחם העונש ההולם גבוה במעט מזה שהציעה המאשימה, לא אחמיר עם הנאשם מעבר לעמדת המאשימה ואאמץ את המתחם שהציעה: בין שישה לחמישה- עשר חודשי מאסר בפועל לצד רכיבי ענישה נלווים. נסיבות ביצוע העבירות והנזקים שנגרמו, אינם מאפשרים לכלול בתוך המתחם עונש של מאסר בעבודות שירות, והעובדה כי התבקשה בעניינו של הנאשם חוות דעת הממונה על עבודות השירות, לא הייתה אמורה ליצור אצלו כל ציפייה, שכן הזמנת חוות הדעת התבססה על הסכמה מסויגת של המאשימה, ולא מתוך כך שנשקל עונש זה על ידי בית המשפט.

העונש המתאים לנאשם

19. שקלתי לזכות הנאשם את הודאתו במיוחס לו בכתב האישום בלא שהובטח לו דבר ואת קבלת האחריות המלאה על מעשיו, מתוך הכרה בפסול שבהתנהלותו.

בנוסף שקלתי לקולא את עברו הנקי של הנאשם ואת התרשמות שירות המבחן כי הוא בעל מערכת ערכים תקינה בבסיסה, ומסוגל לתפקוד נורמטיבי. נתונים אלה מצמצמים את הצורך לשקול שיקולי הרתעה אישית.

20. בבחינת המאמצים שערך הנאשם למזער את נזקי העבירה, קשה לקבל את הטענה כי הנאשם הוא שיזם את הגשת התלונה במשטרה, אשר אינה נתמכת על ידי הודעות הנאשם והמתלוננת שהוגשו לתיק. אמנם הודעותיהם של השניים נמסרו באותו תאריך, ואולם בהודעתה המתלוננת רק העלתה חשד שהנאשם הוא שגנב את ההמחאות, שכן ידעה שהסתבך בשוק האפור. המתלוננת נשאלה באופן מפורש האם הנאשם אמר לה שלקח את ההמחאות ללא ידיעתה והשתמש בהן והיא השיבה בשלילה.

על פי טיעוני המאשימה, עד כה הנאשם השיב למתלוננת סך של כ- 3,600 ₪ בלבד מתוך הסכומים שהתקבלו במרמה. מעבר להצהרות כלליות של הנאשם, לא הובאו ראיות קונקרטיות מטעם ההגנה לכך שהוחזרו סכומים גבוהים יותר, ומובן כי אין מקום להתייחס לעובדה כי הנאשם השקיע כספים בצרכים שונים של בתו כאל השבה, שכן אין מדובר בפיצוי המתלוננת, אלא במילוי חובותיו כאב.

21. דבר ביצוע העבירות התגלה בראשית שנת 2016, ובחקירתו של הנאשם במשטרה ביום 1.1.16 הוא הודה בגניבת פנקסי ההמחאות ובזיוף חלק מהן. אף על פי כן, כתב האישום הוגש בחלוף כשלוש שנים מבלי שהוצג הסבר המניח את הדעת לשיהוי בהגשתו. שיהוי זה מצדיק הקלה עם הנאשם.

22. משקל מסוים לקולא ניתן לעובדה כי הנאשם הוא דמות משמעותית בחייה של בתו, ולפגיעה שעשויה להיגרם לה אם ייכלא הנאשם.

23. הנאשם ביצע את העבירות מתוך מודעות מלאה למעשיו, ולא מתוך התמכרות או בהשפעת מחלה או ליקוי מהם סבל. משכך, הגם ששירות המבחן הציע לנאשם להיעזר בקשר טיפולי והנאשם הביע הסכמתו לכך, אין מקום לחריגה לקולא ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום.

24. לנוכח האמור לעיל יש לגזור על הנאשם עונש המצוי בחלקו התחתון של מתחם העונש ההולם, סמוך לתחתית המתחם. אני גוזרת על הנאשם את העונשים הבאים:

א. שבעה חודשי מאסר בפועל. הנאשם יתאם כניסתו למאסר עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר בטלפונים 08-9787377 או 08-9787336. ככל שלא יקבל הנאשם הנחיה אחרת, עליו להתייצב ביום 29.3.20 עד השעה 9:00 במתקן המעצר בכלא ניצן ברמלה עם תעודה מזהה והעתק גזר הדין.

ב. שישה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר, שלא יעבור עבירה מסוג פשע לפי פרק י"א לחוק העונשין התשל"ז-1977.

ג. שלושה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר, שלא יעבור עבירה מסוג עוון לפי פרק י"א לחוק העונשין התשל"ז-1977 למעט עבירה לפי סעיף 413 לחוק.

ד. פיצוי למתלוננת, עדת תביעה 7 בכתב האישום, בסך 140,000 ₪. הפיצוי ישולם בעשרה תשלומים חודשיים שווים ורצופים, הראשון עד ליום 1.3.20 והבאים עד ל-1 בכל חודש עוקב. לא ישולם איזה מהתשלומים במועדו תעמוד מלוא יתרת הפיצוי לפירעון מידי.

25. המזכירות תעביר העתק גזר הדין לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות.

26. זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ט"ו שבט תש"פ, 10 פברואר 2020, בנוכחות הצדדים.